

15. Endevina, endevinalla...

FITXA PER AL MESTRE
Pàg 1 de 2

FUNCIÓ

Metalingüística.
Informar.
Regular l'acció dels altres.

HABILITATS COMUNICATIVES

Interpretar el significat d'endevinalles.
Parlar sobre el significat literal i figurat.
Demandar i donar explicacions.

OBJECTIUS

Cercar estratègies per resoldre endevinalles.
Reflexionar sobre el significat de les paraules i el llenguatge figurat.
Manifestar incomprensió i demanar explicacions.
Explicar una cosa a algú adequant el llenguatge per assegurar-nos que ens entén (utilitzant paraules senzilles, guiant-li el procés de pensament...).

AGRUPAMENT

Grups de quatre alumnes.
Gran grup per escenificar la conversa.

ARGUMENT

SITUACIÓ COMUNICATIVA

Un grup d'amics s'han perdut en un bosc màgic. Per trobar la sortida, hauran de seguir les indicacions que els donaran diversos personatges màgics que es trobaran; abans, però, hauran de resoldre enigmes i endevinalles.

Els amics s'esforçaran a trobar les solucions ajudant-se uns amb els altres, analitzant les pistes que ofereix el joc de paraules de les endevinalles.

PERSONATGES

Un animal del bosc (un ós, un cérvol, un conill...) que va variant, però és interpretat pel mateix alumne.
Tres nens.

MATERIAL

Làmina amb la representació i la descripció de la situació comunicativa.
Targetes de personatges i d'ajuda.
Targeta amb la descripció de la situació comunicativa.

Material de suport: targetes amb endevinalles.

15. Endevina, endevinalla...

FITXA PER AL MESTRE
Pàg 2 de 2

Tres amics s'han perdut en un bosc encantat, on tots els animals són molt llestos i han après a parlar.

Al llarg del camí es trobaran diferents animals, que, per deixar-los passar i indicar-los la sortida, els faran superar una prova: endevinar una endevinalla.

DESENVOLUPAMENT*

1. Presentació.
2. Preparació.
Es reparteixen les targetes d'ajuda dels personatges, i un full amb endevinalles. Han de triar tres endevinalles que faran servir i es dóna un temps per preparar-se el diàleg.
3. Assaig.
Els alumnes practiquen per parelles diverses vegades, fent-se suggeriments de coses que es poden preguntar i de coses que es poden dir. És important que entre ells s'ajudin a millorar les converses inicials.
4. Representació davant del grup classe i avaluació.

NIVELLS D'APLICACIÓ

1. **Amb molta ajuda:** els alumnes amb poca competència lingüística poden encarregar-se de representar els diferents animals del bosc. Tot i que els personatges varien, el diàleg és repetitiu i pot ser el mateix, cosa que ajuda a consolidar lèxic i estructures. A més, l'endevinalla pot ser dita o llegida.
2. **Amb ajuda mitjana:** aquests alumnes utilitzaran les targetes d'ajuda i les endevinalles tal com apareixen al joc. Se'ls donaran suggeriments i suports per part del mestre durant l'assaig.
3. **Amb poca ajuda:** als alumnes amb bona competència lingüística, se'ls demanarà que, quan facin el paper de no entendre l'endevinalla, posin moltes traves i demanin moltes explicacions als companys. Quan interpretin el paper de saber la solució, cal que s'esplaiïn en les explicacions que donin als companys.

SUGGERIMENTS

Com que són tres personatges els que endevinen, cada cop pot ser un de diferent el que no entén l'endevinalla i els altres l'hi han d'explicar. D'aquesta manera, a la mateixa conversa tots es veuen forçats a utilitzar gairebé tots els exponents lingüístics de la targeta d'ajuda.

* Trobareu el contingut de cada fase a l'apartat 5 de la guia didàctica.

15. Endevina, endevinalla...

LÀMINA DESCRIPTIVA

Tres amics s'han perdut en un bosc encantat, on tots els animals són molt llestos i han après a parlar.

Al llarg del camí es trobaran diferents animals, que, per deixar-los passar i indicar-los la sortida, els faran superar una prova: endevinar una endevinalla.

15. Endevina, endevinalla...

EXEMPLE DE DIÀLEG

Ós: *(Amb veu d'ós.)* Qui sou, vosaltres?

Nen 1: Ai, mare! Quin espant que m'ha donat!

Nen 2: El que faltava, ara un ós que parla!

Ós: He dit que qui sou!

Nena 3: No s'enfadi, no s'enfadi. Som un grup de nens i nenes que avui hem vingut d'excursió, però ens hem perdut i no sabem com sortir d'aquest bosc.

Nen 1: Que ens podria dir on és la sortida?

Ós: Al bosc encantat només us ajudarem si demostreu que sou ben llestos i espavilats!

N 2: I què hem de fer, doncs?

Ós: Resoldre una endevinalla.

N 3: Quina endevinalla?

Ós: Pareu bé les orelles, escolteu i doneu-me només una resposta:

“Digues tu, bona persona:
què hi ha al mig de Barcelona?
Un carrer, una plaça de ciment
o potser algun monument?”

N 1: Va, vinga, pensem-ho bé abans de dir res!

N 2: Però si Barcelona és molt gran i al mig pot tenir moltes coses!

N 3: Doncs jo crec que ja ho sé: és el cel.

N 1: És veritat!

N 2: Però, com ho sabeu? D'on ho heu tret, això?

N 3: T'has de fixar, com diu al principi, en una cosa que hi ha al mig de Barcelona, però no de la ciutat, sinó de la paraula. Ja ho veuràs: digues Barcelona a poc a poc i pensa en les seves lletres.

N 2: Bar-cel... ona. És veritat, té la paraula “cel” al mig! I per què l'endevinalla ens diu després això de la plaça, el carrer i el monument?

N 1: Això és per despistar-nos i que no l'endevinem.

N 2: Doncs va, vinga, diguem-l'hi a l'ós!

N 3: Senyor ós, senyor ós. Al mig de Barcelona hi ha el cel.

Ós: Vaja, marrecs! Sou més llestos del que em pensava. Ho heu encertat.

N 1: I ara digui'ns què hem de fer per sortir del bosc.

Ós: Agafar el camí de la dreta i continuar endavant.

Nens: Moltes gràcies, i adéu-siau!

Continuen endavant i es troben...

15. Endevina, endevinalla...

CM

TARGETA DE PERSONATGE

NEN

T'has perdut amb els teus amics en un bosc encantat i per trobar el camí de sortida haureu de resoldre endevinalles.

Us anireu trobant diferents animals, i els haureu d'explicar el que us ha passat i resoldre l'endevinalla que us proposin.

Parleu entre vosaltres per trobar la solució. Sempre n'hi haurà un que no se'n surt amb les endevinalles i als altres us tocarà carregar-vos de paciència per explicar-li com heu trobat la solució.

TARGETA D'AJUDA

Paraules i expressions que podeu fer servir

Per expressar sorpresa:

Ostres!	Òndia!
Qui ens ho havia de dir!	Heu vist?
Quin ensurt!	

Per expressar que no saps una cosa o no l'entens:

No ho entenc.	No ho he entès.
No ho sé.	No en tinc ni idea.

Per demanar que t'expliquin una cosa:

M'ho pots tornar a explicar, si us plau?	Com ho saps?
Com ho has endevinat?	M'ho pots explicar?
Per què diu...?	Què vol dir?
M'ho pots repetir, si us plau?	Què significa?
Què vols dir amb això?	D'on ho heu tret, això?

Per explicar el significat d'una endevinalla:

Pensa en...	Fixa't en...
Primer...	I després...
Has de tenir en compte que...	

Per mostrar determinació:

Va, vinga!	Diguem-li.
Fem-ho.	Pensem-ho bé.
Anem a pams.	Preguntem-li.

15. Endevina, endevinalla...

CM

TARGETA DE PERSONATGE

NENA

T'has perdut amb els teus amics en un bosc encantat i per trobar el camí de sortida haureu de resoldre endevinalles.

Us anireu trobant diferents animals, i els haureu d'explicar el que us ha passat i resoldre l'endevinalla que us proposin.

Parleu entre vosaltres per trobar la solució. Sempre n'hi haurà un que no se'n surt amb les endevinalles i als altres us tocarà carregar-vos de paciència per explicar-li com heu trobat la solució.

TARGETA D'AJUDA

Paraules i expressions que podeu fer servir

Per expressar sorpresa:

Ostres!	Òndia!
Qui ens ho havia de dir!	Heu vist?
Quin ensurt!	

Per expressar que no saps una cosa o no l'entens:

No ho entenc.	No ho he entès.
No ho sé.	No en tinc ni idea.

Per demanar que t'expliquin una cosa:

M'ho pots tornar a explicar, si us plau?	Com ho saps?
Com ho has endevinat?	M'ho pots explicar?
Per què diu...?	Què vol dir?
M'ho pots repetir, si us plau?	Què significa?
Què vols dir amb això?	D'on ho heu tret, això?

Per explicar el significat d'una endevinalla:

Pensa en...	Fixa't en...
Primer...	I després...
Has de tenir en compte que...	

Per mostrar determinació:

Va, vinga!	Diguem-li.
Fem-ho.	Pensem-ho bé.
Anem a pams.	Preguntem-li.

15. Endevina, endevinalla...

CM

TARGETA DE PERSONATGE

NEN

T'has perdut amb els teus amics en un bosc encantat i per trobar el camí de sortida haureu de resoldre endevinalles.

Us anireu trobant diferents animals, i els haureu d'explicar el que us ha passat i resoldre l'endevinalla que us proposin.

Parleu entre vosaltres per trobar la solució. Sempre n'hi haurà un que no se'n surt amb les endevinalles i als altres us tocarà carregar-vos de paciència per explicar-li com heu trobat la solució.

TARGETA D'AJUDA

Paraules i expressions que podeu fer servir

Per expressar sorpresa:

Ostres!	Òndia!
Qui ens ho havia de dir!	Heu vist?
Quin ensurt!	

Per expressar que no saps una cosa o no l'entens:

No ho entenc.	No ho he entès.
No ho sé.	No en tinc ni idea.

Per demanar que t'expliquin una cosa:

M'ho pots tornar a explicar, si us plau?	Com ho saps?
Com ho has endevinat?	M'ho pots explicar?
Per què diu...?	Què vol dir?
M'ho pots repetir, si us plau?	Què significa?
Què vols dir amb això?	D'on ho heu tret, això?

Per explicar el significat d'una endevinalla:

Pensa en...	Fixa't en...
Primer...	I després...
Has de tenir en compte que...	

Per mostrar determinació:

Va, vinga!	Diguem-li.
Fem-ho.	Pensem-ho bé.
Anem a pams.	Preguntem-li.

15. Endevina, endevinalla...

MATERIAL DE SUPORT

ENDEVINALLES

1 Digues tu, bona persona: què hi ha al mig de Barcelona? Un carrer, una plaça de ciment, o potser algun monument?

2 Set germans ben avinguts; sis d'ells són treballadors; el setè és el més barrut, que descansa i fa el senyor.

3 És un animal dolent, molta fúria i mala dent. Jo, o ell, dit al revés, t'acabo de dir qui és.

4 Porto la camisa blanca, i el meu cor és groc del tot; tinc una mare que canta i un pare que ho fa millor.

5 Campaneta que no dringa, però bona per menjar; amb paciència infinita espera sens mai dubtar. Si no ets sord, l'he dita ja!

6 Quan obro la boca, ensenyo blanca i negra dentadura, i així que em poso a sonar, totes les dents se'm belluguen.

7 Pujo, salto, vaig amb pressa, volo, corro, sens parar; tothom qui m'estima em pega i si em peguen no em fan mal.

8 Té dents però no mossega, puja al cap com el bon vi i als cabells juga i fa gresca. Ep! Què és? M'ho sabràs dir?

9 Sóc eina que va ser feta per girar, girar, girar; tinc curta la cama dreta, i l'esquerra un tros més llarg.

10 Una cosa molt rodona, que s'aixeca a l'horitzó; brilla al cel sens companyia i ja al tard va a fer non-non.

11 Quatre potes sens ser bèstia, i m'atipen de menjar; però com que no tinc boca els altres se'l van menjant.

12 Què és allò transparent com el cristall, una cosa molt rodona on tothom fica el nas?

1. El cel
2. Els dies de la setmana
3. El lleó
4. L'ou
5. La pera
6. El piano
7. La pilota
8. La pinta
9. El rellotge
10. El sol
11. La taula
12. El vas

15. Endevina, endevinalla...

PAUTA D'AVALUACIÓ

AVALUACIÓ

QUÈ HEM D'OBSERVAR?	MOLT	BASTANT	POC
Els personatges dels animals han fet veus, gestos o han utilitzat algunes paraules diferents per caracteritzar bé cada animal?			
S'han donat explicacions clares i suficients per entendre l'endevinalla?			
S'han sabut demanar explicacions i aclariments sobre allò que no s'entenia?			
S'han utilitzat estratègies diferents per trobar la solució (fer suposicions, fixar-se en l'escriptura de les paraules...)?			
S'ha participat en la conversa respectant els torns i procurant que tots els personatges hi intervinguessin de manera semblant?			